

Sygn. akt VIII Gz 23/23

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Elżbieta Kala

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2023 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko M. G.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia

29 listopada 2022 r., sygn. akt VIII GC 1756/22 upr

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 listopada 2022r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GC 1756/22 upr Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na podstawie art. 199§1 pkt. 1 k.p.c., art. 480² § 5 k.p.c., art. 71 k.p.c. uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 28 października 2022r., zniósł postępowanie i odrzucił pozew.

W uzasadnieniu swego stanowiska Sąd I instancji wskazał, że w dniu 10 października 2022 roku powód (...) w W. wniósł przeciwko pozwanej M. G. pozew o zapłatę kwoty 1.456,00 zł wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia 5 października 2019r. do dnia zapłaty i koszty procesu, z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia nr (...), zaś w dniu 28 października 2022 roku został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zgodny z żądaniem pozwu. Sprzeciw od nakazu zapłaty wniósł syndyk masy upadłości M. G. wskazując, iż w dniu 31 stycznia 2020r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy ogłosił upadłość pozwanej.

Sąd I instancji mając powyższe okoliczności na uwadze zważył, że w przedmiotowej sprawie pozew został wniesiony po ogłoszeniu upadłości pozwanej. Sąd I instancji zaznaczył przy tym, iż w myśl art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku prawa upadłościowego, po ogłoszeniu upadłości, postępowania sądowe, administracyjne lub sądowo administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu.

Zdaniem Sądu I instancji niniejsza sprawa dotyczy masy upadłości i jej wynik miałby wpływ na masę upadłości. Zatem to ewentualnie Syndyk, a nie upadły winien być stroną procesu, bądź powód winien zgłosić swoją wierzytelność do masy. Sąd Rejonowy podkreślił, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 marca 2005 roku o sygn. akt I CK 674/04 stwierdził, iż prowadzenie procesu po ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej z udziałem upadłego zamiast syndyka powoduje nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c., ograniczenie bowiem upadłego w prawie

zarządu powinno być traktowane jako brak zdolności procesowej, gdyż w tej sytuacji zachodzi przejściowy brak drogi sądowej.

W ocenie Sądu Rejonowego, zachowało w tym zakresie aktualność stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 marca 1992 r. w sprawie III CZP 22/92, OSNC 1992/11/188, w której Sąd Najwyższy wskazał, iż pozew przeciwko upadłemu wniesiony po ogłoszeniu upadłości o należność dotyczącą jej masy podlega odrzuceniu. Sąd Najwyższy bowiem wskazał, że „chodzi tu jednak nie o analogię do pozbawienia upadłego zdolności sądowej, gdyż – jak słusznie podnosi się w części doktryny – nigdy on jej nie traci, lecz o niemożność rozpoznania przez sąd w określonym czasie określonych spraw cywilnych, czyli w istocie rzeczy o przejściowy brak drogi sądowej (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można też podzielić poglądu, że postępowanie upadłościowe stanowi sprawę w toku w rozumieniu art. 192 pkt 1 i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.”.

Reasumując, zdaniem Sądu Rejonowego pozew wniesiony przeciwko upadłemu winien być odrzucony, ponieważ droga sądowa przeciwko upadłemu jest w takim przypadku niedopuszczalna z mocy art. 144 ustawy prawo upadłościowe (zob. Piotr Zimmerman, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 196). Ponieważ po ogłoszeniu upadłości pozwanej został wydany nakaz zapłaty na podstawie art. 480² § 5 k.p.c. podlegał on uchyleniu. Wobec powyższego na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. art. 71 k.p.c. Sąd I instancji zniósł postępowanie i pozew odrzucił.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód zaskarżając to postanowienie w całości. Zaskarżonemu postanowieniu powód zarzucił, że Sąd I instancji nieprawidłowo odrzucił pozew.

W związku z powyższym zarzutem, powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz o przekazanie sprawy z urzędu do właściwego trybu postępowania.

W uzasadnieniu zażalenia powód wskazał, że nie miał wiedzy o postanowieniu o ogłoszeniu upadłości pozwanej z dnia 31 stycznia 2020r. Ponadto w ocenie powoda, okoliczności niniejszej sprawy nie znajdują zastosowania w art. 199§1 pkt. 1 k.p.c., lecz w regulacji art. 201 § 2 k.p.c. Wobec tego, powód stanął na stanowisku, że sprawa powinna zostać przekazana do sędziego komisarza w celu rozpatrzenia jej we właściwym trybie tj. w postępowaniu upadłościowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie powoda zasługiwało na uwzględnienie i z uwagi na sposób sformułowania treści sentencji postanowienia i zakres zaskarżenia - skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że cała argumentacja przedstawiona przez powoda w zażaleniu skupia się wyłącznie wokół jednej kwestii, a mianowicie: czy Sąd pierwszej instancji prawidłowo odrzucił pozew, czy też powinien on na podstawie art. 201§ 2 k.p.c. sprawę przekazać sędziemu komisarzowi – w celu rozpatrzenia jej we właściwym trybie tj. w postępowaniu upadłościowym.

Sąd Okręgowy analizując akta sprawy doszedł do przekonania, że należało przyznać rację powodowi i uznać, że niniejsza sprawa powinna zostać przekazania sędziemu komisarzowi w celu jej rozpatrzenia we właściwym trybie tj. w postępowaniu upadłościowym.

Istotnie, jak wynika z akt sprawy, postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 31 stycznia 2020 r. (sygn. akt XV GU15/20), ogłoszona została upadłość pozwanej M. G.(k-36). Stwierdzić zatem należy, że niniejszy proces zainicjowany został przez powoda (wierzyciela) już po ogłoszeniu upadłości pozwanej, bowiem pozew złożony został w 2022 r.

Stosownie do treści art. 144 ust. 1 p.u. zasadą jest, że jeżeli ogłoszono upadłość, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu. W myśl

zaś regulacji zawartej w art. 145 ust. 1 p.u. jedynie gdy chodzi o postępowanie w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości – o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości – może być ono podjęte przeciwko syndykowi, dopiero jednak w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie została umieszczona na liście wierzytelności.

Taki przypadek nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie, powód bowiem wystąpił w niej z pozwem już po ogłoszeniu upadłości pozwanej, a nie ulega wątpliwości, że charakter przedmiotowej wierzytelności przesądza o tym, iż podlega ona w ramach postępowania upadłościowego zgłoszeniu sędziemu-komisarzowi (art. 236 ust. 1 p.u.). Z dniem ogłoszenia upadłości właściwym trybem sądowym dochodzenia wierzytelności przeciwko upadłemu staje się postępowanie upadłościowe, zasadą jest bowiem, że lista wierzytelności sporządzona w takim postępowaniu (art. 244 i następne p.u.) służy ustaleniu wierzytelności istniejących w dniu ogłoszenia upadłości (tzw. wierzytelności upadłościowych). Dopiero w przypadku tzw. długów masy upadłości, tj. wierzytelności powstałych już po ogłoszeniu upadłości właściwa jest droga procesu przeciwko syndykowi (por. A. Jakubecki, F. Zedler Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, Lex 2011, Wyd. III teza 1 do art. 237 oraz tezy 1 i 2 do art. 238, S. Gurgul Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2004, str. 657).

Także w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi żadnych wątpliwości, że o tym czy wierzytelność ma być dochodzona w postępowaniu upadłościowym, czy też w procesie decyduje chwila powstania wierzytelności (zob. m.in. uzasadnienia uchwał z dnia 6 stycznia 1995 r., I PZP 53/94, OSNP 1995, Nr 11, poz. 129, z dnia 29 sierpnia 1995 r., I PZP 22/95, OSNP 1996, Nr 13, poz. 180, a także z dnia 22 czerwca 2007 r., III CZP 64/07, OSNC 2008, Nr 7-8, poz. 84, a także wyroku z dnia 14 lipca 1994 r., I PRN 43/94, OSNP 1994, Nr 11, poz. 177).

Aktualny jest w związku z powyższym pogląd, zgodnie z którym po ogłoszeniu upadłości wierzycielowi pragnącemu uczestniczyć w czynnościach postępowania upadłościowego przysługuje – jako droga wyłączna – prawo zgłoszenia wierzytelności we właściwym trybie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 września 1967 r., I CR 100/67, OSNC 1968, Nr 7, poz. 121). Pozew wniesiony przeciwko upadłemu po dniu ogłoszenia jego upadłości powinien zatem zostać potraktowany jako zgłoszenie wierzytelności i w konsekwencji przekazany do rozpoznania w ramach postępowania upadłościowego (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 1994 r., I PZP 33/94, OSNP 1994, Nr 10, poz. 161 oraz postanowienie tego Sądu z dnia 1 października 1999 r., II CKN 672/99, LEX nr 391833).

Sąd Rejonowy uzasadniając decyzję o odrzuceniu pozwu, odwołał się w uzasadnieniu postanowienia do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1992 r., sygn. akt III CZP 22/92. Stwierdzić jednak należy, że po pierwsze, wyrażony w tym orzeczeniu pogląd, że pozew przeciwko upadłemu wniesiony po ogłoszeniu upadłości o należność dotyczącą jej masy podlega odrzuceniu nie znalazł akceptacji w judykaturze i piśmiennictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1967 r., I CR 100/67, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 1994 r., I PZP 33/94, OSNPiUS 1994, Nr 10, poz. 161, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1998 r., II CKN 627/97, nie publ, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 679/2004, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013 r., IV CSK 327/12, postanowienie z dnia 22 kwietnia 2016 r., II CSK 404/15, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r., IV CZP 95/16) a po drugie, w cytowanym przez Sąd Rejonowy orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, że jedynie w sytuacji gdyby wierzyciel żądał rozpoznania sprawy w procesie równoległe do załatwienia w trybie upadłościowym lub też wyraźnie nie chciał w postępowaniu upadłościowym uczestniczyć, pozew taki należałoby odrzucić (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1992 r., III CZP 22/92, OSNC 1992, Nr 11, poz. 188).

W ocenie Sądu okoliczności niniejszej sprawy, w szczególności treść pozwu, świadczą jednak o tym, że wierzyciel pomyłkowo tylko wystąpił w niej na drogę procesu, co powód potwierdził w treści złożonego zażalenia wskazując, że nie miał wiedzy o postanowieniu o ogłoszeniu upadłości. Z akt sprawy nie wynika też, aby powód zgłosił swoją wierzytelność dochodzoną w niniejszym postępowaniu do postępowania upadłościowego.

Mając zatem na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c orzekł jak na wstępie.